

10.04.2024

POL-2023-141272

Giltighetstid
1.5.2024–30.4.2029

Författningsgrund
Polisförvaltningslagen

Ändrar/Upphäver
POL-2018-26808, 17.12.2018 Besöksförbud

Målgrupper
Polisen

Besöksförbud

Innehåll

Besöksförbud.....	1
1 Allmänt.....	2
2 Beaktande av målsägandens (brottsoffrets) rättigheter.....	3
3 Typer av besöksförbud	4
3.1 Besöksförbud	4
3.2 Besöksförbud avseende gemensam bostad	4
4 Besöksförbudets innehåll	5
4.1 Normalt besöksförbud	5
4.2 Utvidgat besöksförbud	5
4.3 Tekniskt övervakat besöksförbud	6
5 Besöksförbud avseende gemensam bostad är ett sätt att ingripa i familjevåld eller våld i nära relationer.....	6
6 Ansökan och meddelande av besöksförbud.....	7
6.1 Meddelande av tillfälligt besöksförbud	8
6.2 Tillfälligt besöksförbud som meddelas på tjänstens vägnar.....	9
6.3 Ansökan om besöksförbud	9
7 Registrering av besöksförbud i polisens informationssystem	11
8 Tillsyn över besöksförbud.....	11
9 Brott mot besöksförbud	11
10 Besöksförbud och europeisk skyddsorder och skyddsåtgärd i civilrättsliga frågor.....	12
11 Ansvariga personer och kontaktpersoner vid polisinrättningarna i ärenden som gäller besöksförbud	12
12 Förfaranden som gäller besöksförbud med andra myndigheter och organisationer samt anvisningar gällande ärenden.....	12

1 Allmänt

Bestämmelser om besöksförbud finns i lagen om besöksförbud (898/1998) – det är nödvändigt att känna till denna lag och konsultera den i samband med ärenden som gäller besöksförbud. Syftet med denna anvisning är att precisera och effektivisera polisens verksamhet samt inställning och åtgärder i ärenden som gäller besöksförbud. Information om besöksförbud och broschyrer på olika språk finns på polisens webbplats: www.polisen.fi.

Med hjälp av besöksförbud kan våld och andra brott förhindras och möjligheterna att ingripa i allvarliga trakasserier förbättras. Besöksförbud innebär att man för att skydda en persons liv, hälsa, frihet eller frid kan förbjuda en annan att kontakta denna person. Besöksförbud kan också meddelas då den som ska skyddas genom förbudet och den person som meddelas förbudet bor i samma bostad.

I samband med ärenden som gäller besöksförbud ska polisen beakta det aktuella ärendet som helhet och vid behov i samarbete med andra myndigheter utreda den övergripande situationen beträffande de inblandade personerna i de ärenden som gäller problem och eventuella brott för vilka avgöranden gällande besöksförbud görs. I samarbetet betonas bland annat polisens förebyggande verksamhet och verksamhetsmodellerna Ankkuri och MARAK.

I samband med varje fall är det viktigt att noggrant pröva behoven av hot- och riskbedömning och genomföra dem. Detta ska också registreras noggrant i nödvändiga handlingar och informationssystem. Registreringar ska göras även vid fall av vägran.

Utöver myndighetssamarbete ska polisen också noggrant beakta organisationer som tillhandahåller hjälp och stöd både på riksnivå och lokalt. På lokal nivå ska särskild uppmärksamhet fästas vid att förfarandena har överenskommit och upprätthållits, särskilt med aktörerna vid Brottsofferjouren (RIKU) och Förbundet för mödra- och skyddshem.

I samarbetet ska särskild vikt alltid fästas vid personer i särskilt sårbar ställning – barn som omfattas av ärendet, men även äldre personer och eventuella specialgrupper samt personer som tillhör minoriteter.

Vid behov ska barnskyddsanmälan enligt barnskyddslagen göras. Det bör också beaktas om socialvården ska kontaktas enligt socialvårdslagen och lagen som gäller äldreomsorg för att bedöma behovet av stöd och säkerställa tillgången till det stöd och den hjälp som behövs till exempel när det gäller brådskande omhändertagande eller tillgodoseende av vårdbehov eller mödra- och skyddshemsbehov.

Besöksförbud kan vara ett sätt att få slut på våldssituationer och hänvisa alla parter till tjänster som tillhandahålls av myndigheter och organisationer. Förutom tjänster som myndigheterna tillhandahåller ska polisen också förmedla information om befintliga organisationers tjänster och hänvisa alla hjälpbehövande till dessa tjänster.

I samband med ärenden som gäller besöksförbud och brottmål ska alla parter informeras om förbudets innehåll, hur processen framskrider och de tillgängliga hjälpinstanserna samt tillgängliga stödtjänsterna.

Ändamålsenliga anteckningar (underrättelser, förhörsprotokoll och informationssystem) görs alltid om den handledning som getts och om avtalade förfaranden (t.ex. förmedling av kontaktuppgifter, hänvisning till stödtjänster och hjälpande tjänster, överföring till dessa osv.). Samma anteckningar ska också göras om en person eventuellt vägrar att bli hänvisad till tjänsterna. På polisens webbplats finns utförlig tilläggsinformation om olika hjälpinstanser: www.polisen.fi

Hjälp och stöd samt handledning fås bland annat hos Brottsofferjouren (RIKU), som har anvisningar och material om besöksförbud på sin webbplats (www.riku.fi). Myndigheterna har också nytta av detta material. Materialet innehåller också ett diagram för polisen som beskriver hur personer hänvisas till stödtjänsten. På webbplatsen finns dessutom till exempel ett kontaktformulär som även myndigheterna kan utnyttja när de handleder sina kunder.

Förutom att brottsoffret ska hänvisas till tjänster ska man i verksamheten också beakta de s.k. tjänsterna för förövare, dvs. beträffande personer som gjort sig skyldiga till våld eller överhuvudtaget misstänks för brott ska behovet av stödtjänster säkerställas och hur personerna hänvisas till tjänsterna. Tjänster tillhandahålls av olika organisationer som till exempel Miessakit ry, www.miessakit.fi och Kvinnoorganisationernas Centralförbund www.naisjaariestot.fi. Parterna och de berörda personerna kan begära hjälp och handledning av dessa organisationer för att få tillgång till de rätta tjänsterna.

2 Beaktande av målsägandens (brottsoffrets) rättigheter

Polisen ska i sin verksamhet beakta målsägandens rättigheter, bland annat enligt det som föreskrivs i förundersökningslagen. Särskild vikt ska fästas vid att möta målsäganden och bland annat vid följande punkter i förundersökningslagen:

- FöUL 3:1 – skriftlig bekräftelse.
- FöUL 4:10, 13, 15, 18 ja 19 – rätt till biträde vid förundersökning, översättning av handlingar, partsoffentlighet vid förundersökning, underrättelse om målsägandens rättigheter och underrättelse om rätten att få en anmälan om frigivning av en fånge eller en häktad.
- FöUL 7:21 – förhör av en målsägande som behöver särskilt skydd.
- FöUL 11:9 a – personlig bedömning av målsäganden.

När det gäller brottsoffer ska polisen alltid aktivt sörja för att offret underrättas om instanser som tillhandahåller hjälp och stöd, till exempel Brottsofferjouren (RIKU). Vid behov ska polisen med offrets samtycke förmedla kontaktuppgifterna till Brottsofferjouren eller någon annan hjälpande instans.

Polisstyrelsen har utfärdat en separat anvisning om handledning av brottsoffer och förlikning av brottmål (POL-2018-41886). Beträffande målsäganden ska det också alltid beaktas vad som föreskrivs om biträdande av part i lagen om rättegång i brottmål.

3 Typer av besöksförbud

3.1 Besöksförbud

Enligt 1 § i lagen om besöksförbud kan besöksförbud meddelas för avvärjande av brott mot liv, hälsa, frihet eller frid eller hot om sådant brott eller för avvärjande av annat allvarligt trakasseri. Det är fråga om besöksförbud enligt de ursprungliga bestämmelserna som föreskriver att den som meddelats besöksförbud och den som skyddas med besöksförbud inte kan bo i samma bostad. Förutsättningarna för besöksförbud framgår av 2 § 1 mom. och 2 a § i lagen om besöksförbud.

Besöksförbud kan meddelas om det finns grundad anledning att anta att den person mot vilken förbudet avses gälla kommer att begå brott mot den persons liv, hälsa, frihet eller frid som känner sig hotad eller på annat sätt allvarligt trakassera denna.

Vid bedömningen av förutsättningarna för ett förbud ska dessutom beaktas de i saken delaktiga personernas förhållanden, arten av de brott eller de trakasserier som förekommit och om de har upprepats, samt sannolikheten för att den person mot vilken förbudet avses gälla kommer att fortsätta trakasserierna eller begå ett brott mot den person som känner sig hotad.

3.2 Besöksförbud avseende gemensam bostad

Bestämmelser om besöksförbud avseende gemensam bostad finns i 1 § 2 mom. i lagen om besöksförbud. Om den som känner sig hotad och den mot vilken förbudet avses gälla stadigvarande bor i en gemensam bostad, kan besöksförbud meddelas för avvärjande av brott mot liv, hälsa eller frihet eller hot om sådant brott. Förutsättningarna för besöksförbud avseende gemensam bostad framgår av 2 § 2 mom. och 2 a § i lagen om besöksförbud.

Besöksförbud avseende gemensam bostad kan meddelas, om den person mot vilken förbudet avses gälla genom hotelser, tidigare brott eller annat beteende ger anledning att anta att han eller hon sannolikt kommer att begå ett brott mot den persons liv, hälsa eller frihet som känner sig hotad och ett förbud inte är oskäligt med hänsyn till hur allvarligt det hotande brottet är, de i den gemensamma bostaden boende personernas förhållanden och andra omständigheter i saken.

Vid bedömningen av förutsättningarna för ett förbud ska beaktas de i saken delaktiga personernas förhållanden, arten av de brott eller de trakasserier som förekommit och om de har upprepats, samt sannolikheten för att den

person mot vilken förbudet avses gälla kommer att fortsätta trakasserierna eller begå ett brott mot den person som känner sig hotad.

4 Besöksförbudets innehåll

4.1 Normalt besöksförbud

Både besöksförbud och besöksförbud avseende gemensam bostad kan meddelas i normal form.

Med besöksförbud kan en person som känner sig hotad skyddas mot fysiskt och psykiskt våld samt andra allvarliga trakasserier, mobbning, hot och förföljelser samt annan illabehandling. Med besöksförbud avseende gemensam bostad kan man skydda en person mot våld mot liv, hälsa eller frihet.

Den som meddelats besöksförbud eller besöksförbud avseende gemensam bostad får inte träffa den person som förbudet avses skydda eller på annat sätt kontakta denna eller göra försök därtill. Det är likaså förbjudet att följa efter och iakttä den person som förbudet avses skydda.

Utöver vad som föreskrivs ovan ska en person som meddelats besöksförbud avseende gemensam bostad avlägsna sig från den gemensamma bostaden och får inte återvända till den.

Besöksförbudet gäller inte kontakter för vilka det finns en saklig grund och som är uppenbart behövliga. Sådana sakliga grunder kan vara till exempel skötsel av ärenden som gäller vårdnaden av ett barn eller umgängesrätt. Undantaget gäller endast sådana oförutsedda kontakter som inte har kunnat fastställas när besöksförbudet meddelades. Ett exempel på detta är att ett gemensamt barn insjuknar. Ett meddelande om besöksförbud ska i regel också innehålla förelägganden om tillåtna förutsebara kontakter.

4.2 Utvidgat besöksförbud

Besöksförbud kan också meddelas i utvidgad form om ett normalt besöksförbud inte är tillräckligt för att avvärja hotet om brott eller trakasserierna (normalt besöksförbud) eller hotet om brott (besöksförbud avseende gemensam bostad). Utvidgat besöksförbud betyder också förbud att vistas i ett visst område, till exempel i närheten av den stadigvarande bostaden, fritidsbostaden, arbetsplatsen eller något annat ställe som särskilt fastställts i domstolens avgörande där den person vistas som förbudet avses skydda.

I synnerhet när det gäller utvidgat besöksförbud ska det från fall till fall bedömas huruvida den skyddade personens närmaste krets (t.ex. den säkerhetsansvariga på den skyddades arbetsplats) ska informeras om besöksförbudet och om den person som meddelats besöksförbudet. Besöksförbudet är information som gäller personens privatliv, och därför

ska polisen i första hand uppmana den skyddade personen att själv förmedla informationen som polisen vid behov kan bekräfta.

Både besöksförbud och besöksförbud avseende gemensam bostad kan meddelas i utvidgad form.

4.3 Tekniskt övervakat besöksförbud

Domstolen kan på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman bestämma att övervakningen av att ett utvidgat besöksförbud iakttas ska ske med hjälp av tekniska anordningar som ges till den som meddelats förbud eller fästs på honom eller henne vid handleden, vristen eller midjan, eller med hjälp av en kombination av sådana anordningar (tekniskt övervakat besöksförbud) om teknisk övervakning är nödvändig för att avvärja ett hot om brott mot liv, hälsa eller frihet och övervakningen inte är oskälig med hänsyn till hur allvarligt det hotande brottet är, förhållandena för den som ställs under övervakning och andra omständigheter som framkommit i saken.

Brottspåföljdsmyndigheten (RISE) ansvarar för den tekniska övervakningen av besöksförbud och övervakningen genomförs med anordningar som ges till den som meddelats förbud eller fästs på honom eller henne vid handleden, vristen eller midjan, eller med hjälp av en kombination av sådana anordningar. Den som meddelats ett tekniskt övervakat besöksförbud är skyldig att medverka till genomförandet av den tekniska övervakningen genom att tillåta att anordningarna som används för övervakningen fästs på honom eller henne, se till att anordningarna hålls funktionsdugliga och ha dem med sig. Att hindra eller försvåra övervakningen är ett straffbart brott mot besöksförbudet.

I samband med ett tekniskt övervakat besöksförbud kan den som förbudet avses skydda också ges en teknisk anordning som ställs in så att den alarmerar på ändamålsenligt sätt i förhållande till den person som meddelats tekniskt övervakat besöksförbud. I dessa fall får den som förbudet avses skydda alltid separat handledning.

5 Besöksförbud avseende gemensam bostad är ett sätt att ingripa i familjevåld eller våld i nära relationer

Besöksförbud kan också meddelas i situationer där parterna som förbudet gäller bor i samma bostad (besöksförbud avseende gemensam bostad). I detta fall ska den som meddelats förbudet avlägsna sig från den gemensamma bostaden och får inte återvända dit. Personen får inte heller träffa eller på annat sätt kontakta den person som förbudet avses skydda. Det är likaså förbjudet att följa efter och iakttä den person som förbudet avses skydda. I detta fall är det fråga om ett normalt besöksförbud avseende gemensam bostad. Även ett besöksförbud avseende gemensam bostad kan meddelas i utvidgad form så att det gäller vistelse på ett visst annat ställe, till exempel i närheten av den gemensamma bostaden.

Besöksförbud avseende gemensam bostad kan meddelas om den person mot vilken förbudet avses gälla genom hotelser, tidigare brott eller annat beteende ger anledning att anta att han eller hon sannolikt kommer att begå ett brott mot den persons liv, hälsa eller frihet som känner sig hotad och ett förbud inte är oskäligt med hänsyn till hur allvarligt det hotande brottet är, de i den gemensamma bostaden boende personernas förhållanden och andra omständigheter i saken.

Meddelande av besöksförbud avseende gemensam bostad förutsätter inte att den som meddelats förbudet skulle ha tidigare, lagakraftvunna domar för brott som riktas mot liv, hälsa eller frihet. Besöksförbud avseende gemensam bostad kan meddelas redan när förutsättningarna för ett första besöksförbud avseende gemensam bostad uppfylls.

I avgörandet som gäller besöksförbud avseende gemensam bostad ska även den bostad preciseras som den som meddelats förbudet ska avlägsna sig från och hur personen får tillgång till sina nödvändiga personliga tillhörigheter. Polisen ska vid behov trygga och säkerställa att de personliga tillhörigheterna kan hämtas utan problem. Den som meddelats besöksförbud ska efter behov också ges information om tillgängliga bostäder i samarbete med socialmyndigheterna.

Vid besöksförbud avseende gemensam bostad tas inte ställning till bostadens ägarförhållanden, umgänget med barn eller andra frågor av denna typ.

Utgångspunkten ska vara att man med ett besöksförbud avseende gemensam bostad ingriper i ägerandet hos den som meddelats förbudet och den som skyddas får bo kvar i bostaden oberoende av ägarförhållandena. Eventuella problem med att få en tillfällig bostad för personen som meddelats besöksförbud får inte leda till minskade rättigheter för den som förbudet avses skydda. Om polisen bedömer att hotet om brott ökar till följd av att besöksförbud har meddelats, ska polisen uppmana offret att göra en brottsanmälan och omedelbart vidta behövliga åtgärder för att minska detta hot.

Att meddela tillfälligt besöksförbud och bedöma huruvida det är nödvändigt att meddela besöksförbud på tjänstens vägnar hör till polisens uppgifter.

Brott mot besöksförbud omedelbart efter att det meddelats kan förutsätta minst gripande, eventuellt anhållande samt vid behov även framställande av häktningsyrkande. Dessutom är det nödvändigt att hänvisa offret till stödtjänster.

6 Ansökan och meddelande av besöksförbud

Polisen kan meddela ett tillfälligt besöksförbud. Ett tillfälligt besöksförbud fastställs i tingsrätten. Utöver detta kan tingsrätten också meddela besöksförbud.

Ett tekniskt övervakat besöksförbud kan endast meddelas av tingsrätten, vilket betyder att det inte kan meddelas som ett tillfälligt förbud.

6.1 Meddelande av tillfälligt besöksförbud

Ett besöksförbud kan också meddelas som tillfälligt. Tekniskt övervakat besöksförbud får emellertid inte meddelas som tillfälligt. Beslut om tillfälligt besöksförbud fattas av en anhållningsberättigad tjänsteman. Beslutet kan också fattas av domstol.

En anhållningsberättigad tjänsteman ska (skyldighet) meddela tillfälligt besöksförbud på eget initiativ, om en person vars liv eller hälsa hotas har ett så uppenbart behov av skydd att det förutsätter att förbudet meddelas omedelbart.

Syftet med ett tillfälligt besöksförbud är att bryta en ond våldscirkel eller andra trakasserier så snabbt som möjligt. Med ett tillfälligt besöksförbud som meddelats av polisen kan man i bästa fall förebygga allvarigare följder. Genom att ingripa i en situation genom att meddela ett tillfälligt besöksförbud visar myndigheten tydligt att de trakasserier, hotelser eller annat handlande som uppfyller förutsättningarna för besöksförbud inte tillåts.

Om personen som känner sig hotad meddelar att han eller hon önskar besöksförbud eller om polisen överväger detta t.ex. vid hemlarmuppdrag, ska polisen vidta nödvändiga åtgärder för att utreda förutsättningarna för tillfälligt besöksförbud och förebyggande verkan, även i sådana situationer där en våldsam familjemedlem eller annan anhörig avlägsnas från hemmet.

När förutsättningarna uppfylls ska den anhållningsberättigade tjänstemannen meddela (skyldighet) ett tillfälligt besöksförbud när det finns ett behov av detta och lagen möjliggör det. Detta förutsätter att den som tar emot anmälan eller den polispatrull som utför ett hemlarmuppdrag omedelbart underrättar den anhållningsberättigade tjänstemannen om detta. Det finns inget krav på brådska när tillfälligt besöksförbud meddelas, utan förutsättningarna är exakt samma som för meddelande av slutligt besöksförbud. Detta framgår även av 11 § 1 mom. i lagen om besöksförbud. Beslut om ett tillfälligt besöksförbud kan också fattas av domstol.

Innan ett ärende som gäller tillfälligt besöksförbud avgörs ska både den person mot vilken förbudet avses gälla och den person som förbudet avses skydda ges tillfälle att bli hörda. Ärendet kan dock avgöras utan att parterna i saken hörs, om det är uppenbart att begäran är ogrundad eller om den person mot vilken förbudet avses gälla inte kan anträffas. Beslut om tillfälligt besöksförbud får inte överklagas särskilt.

Ett tillfälligt besöksförbud kan dessutom meddelas utan att den person mot vilken förbudet avses gälla hörs, om personen inte kan anträffas eller om personen undviker att bli hörd. I det sistnämnda fallet bör det observeras

att förordnandena blir förpliktande först efter att personen bevisligen fått kännedom om förbudet.

Beträffande tillfälligt besöksförbud antecknas den person som förbudet avses skydda som sökande. Personen ska anvisas att fortsätta besöksförbudprocessen i tingsrätten. (I dessa sammanhang ska polisen sörja för att personen som ska skyddas får nödvändigt stöd, till exempel hos Brottsofferjouren eller någon annan stödtjänst.) Om personen som är sökande uteblir från behandlingen av ärendet, lämnas ärendet obehandlat och besöksförbudet som meddelats som tillfälligt förlorar sin betydelse. Vid behov ska det bedömas om det finns förutsättningar för ett tillfälligt besöksförbud som meddelas på tjänstens vägnar.

När tillfälligt besöksförbud meddelas ska polisen fråga personen som skyddas om denne ger sitt samtycke till att kontaktuppgifterna förmedlas till den aktör som tillhandahåller stödtjänster. Om samtycke fås ska kontaktuppgifterna förmedlas utan obefogat dröjsmål. Likaså ska polisen i den mån det är möjligt meddela den som meddelats besöksförbud att han eller hon har tillgång till stödtjänster som är avsedda för våldsverkare e.d.

6.2 Tillfälligt besöksförbud som meddelas på tjänstens vägnar

Enligt 11 § 2 mom. i lagen om besöksförbud ska en anhållningsberättigad tjänsteman på eget initiativ meddela tillfälligt besöksförbud, om en person vars liv eller hälsa hotas har ett så uppenbart behov av skydd att det förutsätter att förbudet meddelas omedelbart.

Bestämmelsen förutsätter inte att den som ska skyddas med förbudet inte kan ansöka om förbudet själv, utan polisen ska i förebyggande syfte alltid ansöka om förbudet så fort förutsättningarna uppfylls.¹

Beslutet som en anhållningsberättigad tjänsteman fattat om tillfälligt besöksförbud ska föras till domstol senast inom tre dygn. Denna tidsfrist är ovillkorlig och ska följas noggrant. Om en anhållningsberättigad tjänsteman har meddelat det tillfälliga besöksförbudet är denna tjänsteman också sökande i tingsrätten.

6.3 Ansökan om besöksförbud

Besöksförbud kan sökas avgiftsfritt.

Vem som helst som av grundad anledning känner sig hotad eller trakasserad av en annan person kan begära besöksförbud vid tingsrätten.

¹Bestämmelsen grundar sig bland annat på en positiv skyddsorder för staten som härleds ur Europadomstolens avgörandepraxis. Se domstolens portal www.hudoc.echr.coe.int/. Avgöranden i anslutning till ärendet:

B. v. Republic of Moldova

Branco Branko Tomašić and others v. Croatia

Kurt v. Austria

Mudric v. Republic of Moldova

Opuz v. Turkey

Osman v. The United Kingdom

Talpis v. Italy

Besöksförbud söks i allmänhet med en separat ansökan vid tingsrätten. Den som ansöker om besöksförbud ska meddela hurdant hot eller hurdana trakasserier som han eller hon blivit eller kommer att bli utsatt för och vem som ligger bakom hotelserna eller trakasserierna. Sökanden ska också meddela sin uppfattning om huruvida trakasserierna fortgår eller om ett framtida hot om brott. Vittnen och bevis i anslutning till ärendet ska också läggas fram.

Vid behov görs en polisundersökning för att reda ut behovet av och förutsättningarna för besöksförbud. Även tingsrätten kan förordna polisundersökning.

Polisen, åklagaren och socialmyndigheten kan ansöka om besöksförbud för den som ska skyddas, om den hotade personen inte själv vågar eller kan göra det. Ansökan om besöksförbud behandlas vid tingsrätten. Polisen, åklagaren och socialmyndigheten har rätt att vara närvarande och föra talan när ärendet behandlas, även när den berörda myndigheten inte är sökande.

Den person som besöksförbudet avses skydda har rätt till ett biträde som förordnats av domstolen, om ansökan grundar sig på ett allvarligt brott mot liv, hälsa eller frihet. Ett biträde kan förordnas även då sökanden är en myndighet. Polisen ska alltid beakta de personliga omständigheterna för varje person som förbudet avses skydda och övriga omständigheter som kan vara av betydelse samt behovet till exempel av ett biträde.

Typiska fall där besöksförbud kan användas är våldsam beteende hos en make eller maka, före detta make eller maka, sambo eller annan närstående person, hotelser, trakasserier eller förföljelse samt situationer där till exempel ett vuxet barn försöker pressa sin ålderstigna förälder på pengar eller misshandlar eller i övrigt behandlar föräldern illa.

I ärendet som gäller besöksförbud kan det också vara fråga om en situation som uppfyller ett brottsrekvisit. Sådana situationer är förutom begäran om besöksförbud i vanligaste fall personens berättelse om händelser som kan misstänkas vara en situation där rekvisitet för olaga hot eller misshandelsbrott uppfylls.

När polisen underrättats om en sådan brottsmisstanke är polisen skyldig att göra förundersökning. I dessa situationer ska det bedömas om det finns en brottsmisstanke och förutom ärendet som gäller besöksförbud ska även en brottsanmälan registreras och vid behov ska förundersökning inledas.

På yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman kan domstolen meddela utvidgat besöksförbud som övervakas tekniskt. Detta kan meddelas om teknisk övervakning är nödvändig för att avvärja ett brott mot den skyddade personens liv, hälsa eller frihet. Kravet på nödvändighet förutsätter inte direkt ett brott mot den person som förbudet avses skydda, utan teknisk övervakning kan förordnas också om den person mot vilken förbudet avses gälla genom hotelser, tidigare brott eller annat beteende ger anledning att anta att han eller hon annars inte kommer att iaktta förbudet.

7 Registrering av besöksförbud i polisens informationssystem

Alla besöksförbud, fortsatta besöksförbud och ändringar i deras innehåll samt händelser i anslutning till ärendet ska registreras och antecknas på ändamålsenligt sätt i polisens informationssystem. Närmare anvisningar finns i anvisningarna om registrering i informationssystemet. En noggrann och tillräckligt detaljerad registrering av uppgifterna och grunderna är viktig för att uppgifterna ska vara tillgängliga t.ex. i förfrågningar som görs i samband med uttryckningar.

8 Tillsyn över besöksförbud

Tillsyn över besöksförbud utövas i samband med annan polisverksamhet, om det inte från fall till fall finns ett behov av andra arrangemang. Enligt lagen är det uttryckligen polisens uppgift att utöva tillsyn över att besöksförbud iakttas.

För tillsynen över tekniskt övervakat besöksförbud svarar Brottspåföljdsmyndighetens övervakningscentral. När övervakningscentralen får ett tillförlitligt larm via det elektroniska övervakningssystemet underrättar centralen polisen om detta via Nödcentralsverket så att nödvändiga åtgärder kan vidtas. Utifrån de uppgifter som övervakningscentralen meddelat och andra tillgängliga uppgifter bedömer polisen vilka åtgärder som krävs.

I samband med ett brott mot besöksförbud kan det visa sig att personen som besöksförbudet avses skydda själv har bjudit in den som meddelats besöksförbud eller på annat sätt tillåtit den som meddelats besöksförbud att vistas i ett område eller en lokal som skyddas med förbudet. I detta fall ska man förutom brottet mot besöksförbud även beakta om besöksförbudet eventuellt bör upphävas eller ändras samt huruvida personen som förbudet avses skydda kan anses ha gjort sig skyldig till anstiftan till brott mot besöksförbud. I så fall ska en brottsanmälan göras.

9 Brott mot besöksförbud

Brott mot besöksförbud är ett brott som hör under allmänt åtal (SL 16:9 a). Det förutsätter att en brottsanmälan registreras och förundersökning görs samt från fall till fall effektiv användning av tvångsmedel när polisen får kännedom om brottet.

I samband med brott mot besöksförbud bör det noggrant beaktas att det utöver ett brott mot besöksförbud också kan vara fråga om en annan brottsmisstanke. Dessa andra eventuella brottsmisstankar ska också registreras som brott som polisen fått kännedom om.

10 Besöksförbud och europeisk skyddsorder och skyddsåtgärd i civilrättsliga frågor

I ärenden som gäller besöksförbud ska en europeisk skyddsorder och skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor som föreskrivs i 16 a § i lagen om besöksförbud vid behov beaktas.

11 Ansvariga personer och kontaktpersoner vid polisinrättningarna i ärenden som gäller besöksförbud

För att säkerställa att ärenden som gäller besöksförbud löper smidigt vid polisinrättningarna ska polisinrättningarna utnämna en till befälet hörande ansvars- och kontaktperson för besöksförbudsärenden.

Centralkriminalpolisen och Polisyreshögskolan utnämner också en egen ansvars- och kontaktperson. Ansvars- och kontaktpersonerna ansvarar för att ordna arbetsplatsutbildning i ärenden som gäller besöksförbud. De ska också säkerställa att särskilt utredningsledarna och andra anhållningsberättigade tjänstemän vid polisinrättningen har aktuell information om frågor och processer som gäller besöksförbud.

Ansvars- och kontaktpersonerna vid polisinrättningarna sörjer också för att ärenden som gäller besöksförbud beaktas i all verksamhet vid polisinrättningen och för att utbyte av information och samarbete görs med myndigheter och organisationer i anslutning till ärenden som gäller besöksförbud.

Polisinrättningarna ska samarbeta med dem som ansvarar för säkerhetsplaneringen i kommunerna och med välfärdsområdena m.fl. i ärenden som gäller besöksförbud – till exempel missbruks- och mentalvårdstjänster och boendearrangemang i en akut situation för en person som meddelats besöksförbud avseende gemensam bostad beträffande praxis i anslutning till typiska ärenden.

12 Förfaranden som gäller besöksförbud med andra myndigheter och organisationer samt anvisningar gällande ärenden

Polisinrättningarna ska lokalt komma överens med samarbetsmyndigheter och organisationer om ansvar och förfaranden i anslutning till besöksförbud som ska granskas regelbundet. Polisinrättningarna kan i anslutning till besöksförbud utfärda egna anvisningar som tar hänsyn till lokala förhållanden.

Vid flera tingsrätter meddelas varje vecka dagen för behandling av ärenden som gäller besöksförbud. På dessa dagar kan en person som ska meddelas besöksförbud stämmas utan att tingsrätten kontaktas. Om ett sådant förfarande saknas ska dagen för behandling av ärendet överenskommas med tingsrätten separat för varje gång. För att allt ska förlöpa smidigt bör polisen sträva efter att i samarbete med tingsrätterna komma överens om stämningsförfarandet och annan praxis i anslutning till

ärenden som gäller besöksförbud. På detta sätt kan delgivningen av ett ärende som gäller besöksförbud göras även utanför tjänstetid.

Polisinrättningarna ska också avtala med Nödcentralsverket om praktiska frågor i anslutning till ärenden som gäller besöksförbud både på allmän nivå och vid behov även i enskilda fall i anslutning till praxis för tillsyn över besöksförbud.

Polisöverdirektör

Seppo Kolehmainen

Polisinspektör

Pekka Heikkinen

Handlingen har undertecknats elektroniskt i dokumenthanteringssystemet. Polisen den 10.04.2024 kl. 08:55. Registratorskontoret kan verifiera underteckningen

Distribution

Polisinrättningarna
Centralkriminalpolisen
Polisyrkeshögskolan

För kännedom

Sinetti-anvisningsbiblioteket/Staben
Polisstyrelsens enheter
Inrikesministeriets polisavdelning
Skyddspolisen
Ålands polismyndighet
Nödcentralsverket
Justitieministeriet
Social- och hälsovårdsministeriet
Institutet för hälsa och välfärd
Brottspåföljdsmyndigheten
Brottsofferjouren
Webbplatsen polisen.fi/Staben